

Research Paper

Influential Parameters of Urban Landscape on Identity of Oil Supplier Town of Omidyeh

Seyed Mohammad Kazem Mousavi Nejhadi¹, Farah Habib^{*2}, Zahra Sadat Saeideh Zarabadi³

1. Ph.D., Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran.

2. Associate professor, Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran.

3. Assistant professor, Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 2019/11/15

Revised: 2020/06/20

Accepted: 2020/06/21

Use your device to scan
and read the article online

DOI:

10.30495/jupm.2022.4230

Keywords:

Urban Landscape, Urban Identity, Omidyeh

Abstract

The well designed Urban landscape is one of the most vital factors of urban identity. These days, these two majors are equivalent. To improve city identity, well-designed Urban landscape and its features should be considered simultaneously, which is followed by numerous examination and expert surveys about natural, artificial, and human elements. The Well-designed Urban landscape, functionality, and aesthetic elements of each city enhance the standard of people living there. The main components of urban landscape can be categorized as emotional aspects and the quality of public spaces. These factors can strengthen human needs and help cities to have better social communication, ease of activities, and also brought people together. It is clear that today, the lack of identity is the main issue in the urban landscape; therefore, two beliefs declared. The first opinion is that the origin of the urban landscape is people's culture; however, others believe that these varieties come from the negligence of those involved like the renewability of the buildings. It is believed that in the recent past, the cities of our country have had a coherent urban landscape and excellent coordination. However, these days, the majority of our cities tackle with identical factors. The main reasons for such a problem are rapid growth in city construction without a proper master plan and copping the architectural styles of modern countries under the name of Globalization. Among the cities which once had a meaningful and identical landscape, Omidyeh was well known. The purpose of the construction of Omidyeh was to protecting from the sunlight and adjusting to its surrounding. The growing number of research has been done about urban landscape and identity inside and outside the country. However, the operation of the urban landscape has always been neglected. This leads to, in this paper, taking account of the parameters of the natural and artificial environment were studied to design a conceptual model that can improve urban identity based on its said sub-categories.

Citation: Mousavi Nejhadi, S.M.K., Habib, F., Zarabadi, Z.S.S., Influential Parameters of Urban Landscape on Identity of Oil Supplier Town of Omidyeh: Journal of Research and Urban Planning. 2022; 13 (48): 37-50.

*Corresponding Author: Farah Habib

Address: Associate professor, Department of Art and Architecture, Science and Research Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran.

Tell: 09122159142

Email: F.habib@srbiau.ac.ir

Extended bstract

Introduction

The urban landscape has a great impact on people's lives, from the spiritual order to the urban public spaces for the needs of people and from the psychological and aesthetic urban needs to the creation of the environment required to expand mass communication, facilitate activities, and encourage public participation. Today, the landscape of cities mainly lacks identity. The increased urban construction activities, unlimited urban construction areas, blind imitation of architectural styles, in recent years have caused the facades in many cities to suffer from the lack of identity and monotony. Such disorder in the urban landscape arises from the blind imitations of architectural styles and the lack of classified variables to be used in the facade design. This is because the existence of diversity and inconsistency in urban facades has created some lack of identity and the lack of integration and coherence in the concepts related to the urban landscape. Therefore, it seems that promoting the urban identity and increasing the senses of belonging and memory of citizens depend on the formation and beautification of facades in a city, which is achieved by identifying and utilizing specific principles developed for the urban landscape. Identity, in general, and urban identity, in particular, are among the issues that are important because of their role in recognizing people, objects, communities, and places. Unfortunately, what is formed in the minds of the general public in most of the current cities is nothing but a collection of tall buildings, streets, offices, and parks, which, as a result, gradually lessens the belonging to these spaces. Urban managers and designers have seriously attempted to impose their views on the built physical structure of the city by developing the laws, and on the other hand, citizens who are subject to the culture and cultural elements of their society insist on directing the physical structure of the city based on their perception of urban identity. This has

created numerous problems in the process of forming the physical structure of cities. However, due to the lack of thoughtless imitation of Western manifestations and modern patterns, contrary to the original identity of the Iranian city, many cities are being expanded. Meanwhile, historical urban spaces, including settlements in the oil-rich southern regions, have a special place in the identity of these oil cities due to their role in shaping the mental image of the citizens. Among the cities that have landscapes with a special identity but have become extinct over time, the oil town of Omidyeh can be mentioned, which has a special place due to the role in shaping the mental image of citizens.

Methodology

The present study was performed by a descriptive-analytical method based on documentary studies and field observations. The theoretical foundations of the research were obtained through the library studies and the subject measuring indicators were extracted in a documented table. Then, the extracted indicators were collected in the study sample and the important and influential factors of the landscape in reviving the identity of Omidyeh town were identified by analyzing the dwellings and urban fabrics in each area with the views of space users and urban planning and architecture experts (especially landscape architects). Finally, based on the obtained indicators, a questionnaire was designed by leading experts in the field of statistics based on the 5-point Likert scale, which was done by the visitors and residents of Omidyeh town regarding the review of the most effective indicator.

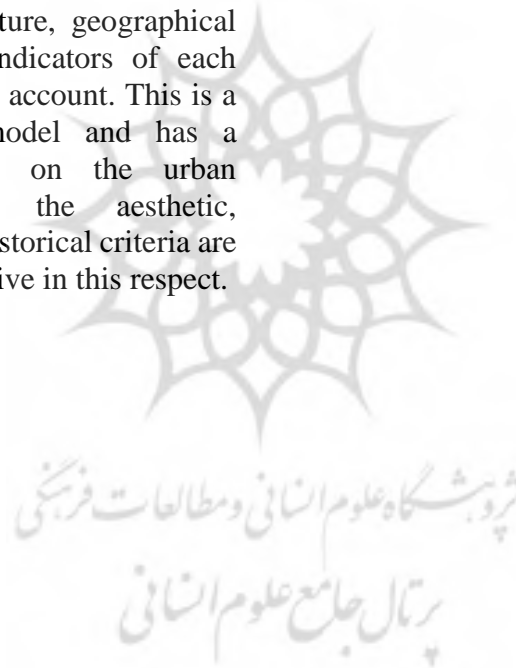
Results

The number of questionnaires was 96 to be valid for the analysis based on the sampling using the Cochran's formula with the error rate of 0.1. Also, the validity of the questionnaire was confirmed by the Delphi method with the approval of prominent professors of urban planning, architecture,

and landscape, and the reliability was confirmed with the Cronbach's alpha coefficient of 0.85. By completing the questionnaire and using Excel software and expressing the impact of each criterion on each other, the impact of the city's landscapes on the identity of Omidiyeh town was extracted and finally, the identity promotion model was presented using the landscape indicators of southern oil-rich cities (Omidiyeh).

Conclusion

Based on the analyses, the authors proposed a model to improve the identity of the town where the natural, human and built components of the urban landscape along with the social-operational, perceptual, functional, physical, and aesthetic indicators, natural structure, geographical structure, and finally indicators of each criterion were taken into account. This is a very comprehensive model and has a multidimensional view on the urban landscape in which the aesthetic, perceptual, social, and historical criteria are studied, and it is innovative in this respect.

مقاله پژوهشی

معیارهای تاثیر گذار منظر بر هویت شهرک نفت خیز امیدیه

سید محمد کاظم موسوی نژاد^۱، فرح حبیب^{۲*}، زهرا سادات سعیده زرآبادی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استاد، گروه شهرسازی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. دانشیار، گروه شهرسازی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

منظر شهر بر زندگی مردم تاثیر بسیار دارد از نظم روحی تا فضاهای عمومی شهر جهت نیازهای مردم و از نیازهای روانی و زیباشناسانه شهر تا خلق محیط مورد نیاز گسترش ارتباطات جمعی، تسهیل فعالیت ها و مشارکت های جمعی تاثیر می گذارد. منظر شهرهای امروز اکثرا فاقد هویت اند. افزایش ساخت و سازهای شهری، مشخص نبودن محدوده ساخت و ساز شهری، تقلیدهای کورکورانه از سبک های معماری، گسترش انبوه سازی در سال های اخیر سبب شده است که نمای بسیاری از شهرها دچار بی هویتی و یکسانی می شود. در میان شهرهایی که واجد مناظر با هویت ویژه بوده، اما به مرور زمان از میان رفته است شهرک نفت خیز امیدیه را می توان نام برد که به علت نقشی که در شکل دادن تصویر ذهنی شهروندان از جایگاه ویژه ای برخوردار است. هدف این پژوهش شناسایی معیارهای تاثیرگذار منظر شهر در مناطق مسکونی متعلق به شرکت نفت امیدیه جهت ارتقاء هویت این محدوده می باشد. برای دستیابی به هدف این پژوهش ابتدا به بررسی نظریات مطرح در زمینه منظر و هویت پرداخته و سپس با استفاده از روش دلفی و نظریات متخصصان رشته شهرسازی و معماری منظر، بررسی های میدانی و تحلیل های بدست آمده به بیان مدلی مفهومی (بومی شده) در راستای ارتقا هویت از راه معیارهای مرتبط با منظر پرداخته شده است. در نهایت با ارائه پرسش نامه و تحلیل آن با استفاده از نرم افزار Excel بیشترین مقدار به مولفه مصنوع منظر و معیار زیباشناختی آن جهت ارتقا هویت اختصاص داده شده و در نتیجه می توان بیان توجه به مصالح، رنگ، تناسبات، عناصر تزئینی، بازسوها، محصوریت و دیگر شاخص ها سبب ارتقا هویت این محدوده خواهد شد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۸/۲۴

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۳/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۰۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jupm.2022.4230

واژه های کلیدی:

منظر شهر، هویت شهر، شهرک نفت خیز، امیدیه

* نویسنده مسئول: فرح حبیب

نشانی: استاد، گروه شهرسازی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۱۲۲۱۵۹۱۴۲

پست الکترونیکی: F.habib@srbiau.ac.ir

مقدمه

شکل دادن تصویر ذهنی شهروندان داشته اند در هویت بخشی به این شهرهای نفتی از جایگاهی ویژه برخوردارند. این مکان‌ها که همزمان با حفاری و بهره برداری از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان به سال ۱۲۸۷ هجری شمسی در این محل، برنامه ریزی مقدماتی جهت ایجاد سرپناه برای کارکنان در ذهن مسوولان خارجی و وقت احداث و به موازات گسترش عملیات اکتشاف و استخراج نفت، تولید و تقویت بنیه مالی سازماندهی جدیدی در تشکیلات اداری صورت گرفت و منازل کارگری و کارمندی در تمامی مناطق نفت خیز جنوب در دستور کار قرار گرفت. در این محدوده، معماری سنتی بومی جای خود را به ساخت و ساز مهندسی داده و تقریباً تمام ساختمان‌های اداری و منازل کارگری و کارمندی از حالت سنتی خود خارج و با سازه‌های فلزی جایگزین شدند، اما هدف اصلی در ساخت این شهرک‌ها در امان بودن از تابش نور مستقیم خورشید و همساز بودن با اقلیم بوده است، هم‌چنین، تفاوت‌های فرهنگی و اقتصادی ساکنان این مناطق، به تدریج این شهرک‌ها خود را از سایر مناطق شهری همجوار جدا کرده و دارای هویتی جداگانه شدند که تا امروز نیز پابرجاست. هدف اصلی این پژوهش دستیابی به ویژگی‌های بارز منظر شهر مناطق مسکونی شرکت نفت جنوب و سوال اصلی این پژوهش موثرترین معیارها در ارتقاء هویت مناطق مسکونی شرکت نفت جنوب کدام است و آیا معیارهای منظر شهر مناطق مسکونی شرکت نفت جنوب قابل انطباق به سایر شهرک‌ها نیز هستند. در این مقاله سعی شده است با توجه به نظرات متخصصان (مصاحبه عمیق) معیارهای موثر منظر شهر بر هویت تدقیق و تبیین شود و سپس با بررسی در شهرک نفت خیز جنوب (امیدیه) به جمع بندی و ارائه مدل مفهومی بومی شده در این محدوده در راستای هویت شهرک‌هایی با ساخت‌های جدید ارائه شود. متأسفانه تا کنون پیرامون موضوعات منظر شهر و هویت در خارج و داخل کشور پژوهش‌های زیادی صورت گرفته است، اما در این زمینه مدلی جهت نقش منظر شهر در ایجاد و ارتقاء هویت شهرهای نفت خیز جنوب بیان نشده است و تنها تعداد معدودی به بررسی روابط داخل فضایی آنها پرداخته شده است.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

• منظر شهر

با وجود آنکه واژه "منظر شهری" دارای یک مفهومی قدیمی است و از دیرباز ماهیتا وجود داشته، اما در اواخر قرن نوزدهم به عنوان واژه تخصصی با طراحی و اقدامات "فردریک لا اولمستد" پدر معماری منظر، در رابطه با شهرهای آمریکایی مطرح شد. مفاهیم منظر شهری اولین بار توسط "گوردن کالن" در مجله "آرکیکتچرال" عنوان شد. سپس به صورت مجموعه در کتاب گزیده منظر شهری در سال ۱۹۶۱ منتشر گردید. کالن منظر شهر را هنر یکپارچگی بخشیدن بصری و ساختاری به مجموعه ساختمان‌ها، خیابان‌ها و مکان‌هایی که محیط شهری را می‌سازند، تعریف می‌کند. وی، هدف اصلی در این راه دستکاری ماهرانه در

مساله ای که امروزه به طور چشمگیر در سیما و منظر شهری شهرهای امروز به چشم می‌خورد این است فقدان هویت است. در این زمینه دو دیدگاه متمایز وجود دارد. عده ای از کارشناسان و متخصصان آن را مقوله ای صرفاً فرهنگی می‌دانند و بر این باورند که منظر شهری و چگونگی آن متأثر از فرهنگ جامعه است. و در مقابل، جمعی دیگر را باور بر این است که چهره مخدوش، عبوس و آفت زده منظر شهری کنونی شهرهای ما حاصل بی توجهی و کم کاری های دست اندرکاران مربوطه و هم‌چنین، حرکت شتاب آلود برای نوسازی در دهه اخیر می‌باشد و برای اثبات ادعاهای خود به این نکته اشاره می‌کنند که در گذشته نه چندان دور، شهرهای کشور ما از منظر شهری منسجم و هماهنگی و هویتی مطلوب برخوردار بوده است. افزایش ساخت و سازهای شهری، مشخص نبودن محدوده ساخت و ساز، گسترش انبوه سازی در سال های اخیر سبب شده است که نمای بسیاری از شهرها دچار نوعی بی نظمی شود که این بهم ریختگی در منظر شهری بیش تر ناشی از تقلیدهای کورکورانه از سبک های معماری و نبود متغیرهای دسته بندی شده، جهت به کارگیری در طراحی نماها است. از سوی دیگر، وجود نماهای گوناگون در پوسته های شهری باعث برهم خوردگی زیبایی کل شهر شده است، چراکه وجود تنوع و ناهمگونی در نماهای شهری نوعی بی هویتی و عدم یکپارچگی و پیوستگی در مفاهیم مرتبط با منظر شهری را به وجود آورده است. بنابراین به نظر می‌رسد ارتقاء هویت شهر و افزایش حس تعلق و خاطره انگیزی شهروندان به شکل دهی و زیبایی نماها در شهر وابسته است که این امر با شناسایی و بهره مندی از اصول تدوین شده مشخص برای منظر شهری امکان پذیر می‌شود. مقوله هویت به گونه عام و هویت شهری به طور خاص از جمله مقولاتی است که به جهت نقشی که در شناخت افراد، اشیاء، اجتماعات و مکان‌ها دارد، دارای اهمیت فراوان است، اما متأسفانه آنچه در اغلب شهرهای کنونی در ذهن عموم شهروندان شکل می‌گیرد جز مجموعه ای از ساختمان‌های بلند، خیابان‌ها، ادارات و پارک‌ها نیست که در نتیجه آن، تعلق خاطر به این فضاها به مرور کم‌تر و کم‌تر می‌شود. در واقع، باید گفت در دوره معاصر و بویژه در سال‌های اخیر ساختن برای ساختن و نه ساختن برای زیستن مجالی را برای توجه به مقولاتی مهم و عمیق همچون هویت در شهرسازی و معماری باقی نگذاشته است. مدیران و طراحان شهری به جدیت با تدوین قوانین سعی بر اعمال نظر خود بر کالبد مصنوع شهر را داشته و از سوی دیگر شهروندان نیز که تابع فرهنگ و عناصر فرهنگی جامعه خویش هستند، اصرار بر هدایت کالبد شهر بر اساس فهم خویش از هویت شهری دارند. این مساله مشکلات عدیده ای در فرایند شکل گیری کالبد شهرها ایجاد نموده است. از سوی دیگر، به علت عدم آموزش های لازم و تقلید بدون اندیشه از مظاهر غربی و الگوهای مدرن، شهرهای زیادی برخلاف هویت اصیل شهر ایرانی، در حال شکل گیری و گسترش اند. در این میان فضاهای شهری تاریخی از جمله شهرک سازی در مناطق نفت خیز جنوب به سبب نقشی که در

و فرهنگ او است و در محیط طبیعی ویژه و مشخصی شکل می گیرد، منظر شهر بیانیه جوامع محلی از ادراکات و تصورات فضایی، و نگرش آنان نسبت به دنیا و ماهیت وجودیشان است. از اصول دارای اهمیت دیگر از منظر ایشان مقاطع اولیه و ثانویه است. بدین صورت که چیدمان پوسته و نمای خارجی جلوی ساختمان را مقطع اولیه و جداره دیگری را که با عناصر زائد موقتی یا بیرون زده و ملحقات متصل به پوسته ایجاد می شود را مقطع ثانویه نامیده است، اما این موضوع در کشورهای گوناگون متفاوت می باشد به طور مثال مناظر شهری اروپا، با مقطع اولیه شان تعریف می شود در حالی که مناظر آسیایی مشخصا و بویژه منظر شهرتحت سلطه مقطع ثانویه قرار دارد. در بسیاری مناظر شهری اروپایی، هرچه مقطع ثانویه سبکتر و کم تر باشد منظر شهر تصحیح شده تر و خواناتر می باشد (آشی هارا، ۱۳۹۱، ۱۰۲). پیچیدگی ارتباطات متقابل انسان و فرایندهای طبیعی در بسیاری موارد تقریبا یک رابطه همزیستی است. منظر برای طبیعی بودن کم و بیش نیازمند نوعی دخالت انسان است، با این حال، برای آنکه بتوان چیزهای با ارزش و محصولات مورد نظر را از طبیعت به دست آورد، باید همراه با آن و نه بر ضد آن کار کرد (بل، ۱۳۹۴). منظر یک شهر به عنوان تابعی از شیوه برپایی ساختمان ها و چگونگی برخورد با فرم زمین است که در پاسخ به نیازهای اجتماعی و اقتصادی شکل می گیرد. منظر یک خیابان به صورت طولی و عرضی به وسیله بدنه ها تعریف می شود که نسبت بدنه ها به عرض خیابان و ترکیبات جمعی آن حس فضایی متفاوتی را در بیننده ایجاد می کنند (هدمن، ۱۳۸۴: ۲۱)

عناصر شهری می داند تا تاثیر آنها بر روی حواس تامین شود و در نهایت، به بررسی پیوستگی های بصری می پردازد (کالن، ۱۳۹۴). بحث کالن اساسا بحثی محتوایی است. بدین معنا که هر بنا می تواند در رابطه با یک مجموعه بزرگ تر دیده شود. به عقیده ایشان منظر شهری نمی تواند تنها به شیوه تکنیکی درک شود بلکه نیازمند وجود حساسیتی زیباشناختی است. (کارمونا، ۱۳۸۸، ۲۹۹) منظر در دنیای امروز موجودی زنده و پویا انگاشته می شود که از یک سو متأثر از انسان و نحوه زیست اوست و از سوی دیگر با شکل خود و تداعی خاطراتی که در زمان های طولانی بر بستر آن روی داده است بر تمدن، فرهنگ و نوع زیست آدمیان تأثیر می گذارد. اسپرای ریگن در کتاب طراحی شهری معتقد است عوارض برجسته منظر زمین مانند شکل کوهستانی، شکل تپه ها، پرتگاه ها، فلات ها، رودها و یا دریاچه ها به عنوان عرصه هایی پر قدرت بر منظر تاثیر می داند (محمودی، ۱۳۸۵: ۵۶). کیفیت بصری تاثیرات قوی بر تجربه و رضایت مندی از قرارگیری در محیط برای ما حاصل کند. منظر شهر بدین خاطر اهمیت دارد که می تواند منبع رضایت مردم و یا مرهمی برای نگرانی های روزانه زندگی باشد. ساکنان شهر با داشتن یک تصویر ذهنی ارزیابانه خوب می توانند عوامل رضایت بخش را در شکل ظاهری به یادماندنی و قسمت های رویت پذیر دریابند. جک ال نسر تصویر ذهنی دوست داشتنی را دارای دو شرط مهرانگیزی و خاطره انگیزی می داند. عوامل موثر بر مهرانگیزی عبارتند از طبیعی بودن، دلباز بودن، نحوه نگهداری، اهمیت تاریخی و نظم. همچنین، از نظر وی سه عامل مهم که بر خاطره انگیزی تاثیر دارند عبارتند از تمایز فرم ها، وضوح (خوانایی)، معنای نمادین (نسر، ۱۳۹۳). یوشی نوبا آشی هارا منظر شهر را رابطه میان انسان

جدول ۱. جمع بندی تعاریف اندیشمندان در مورد منظر شهر

اندیشمند	تعریف
گردن کالن	هنر یکپارچگی بخشیدن بصری و ساختاری و برقراری ارتباطات بین اجزای گوناگون
یوشی نوبا آشی هارا	منظر شهر بیانیه جوامع محلی از ادراک و تصورات فضایی و نگرش آنان نسبت به دنیا و ماهیت وجودشان است
ریچارد هدمن	منظر یک شهر به عنوان تابعی از شیوه برپایی ساختمان ها و نحوه برخورد با فرم زمین است.
پاول. دی. اسپرای ریگن	مناظر بصری شهر را ابتدا در هنگام ورود به شهر و سپس ضمن حرکت درون آن بررسی می کند

این احساسات و معانی است که سبب تصور ذهنی ارزیابانه، ادراک و واکنش‌های افراد می‌گردد.	چک نسر
منظر یک فرایند از محیط است که از تجربه و سکونت انسان در آن نشأت می‌گیرد، فهم و درک ساختار بصری پیرامون	سایمون بل

• هویت منظر شهر

هویت منظر مفهومی است که بندرت به خوبی تعریف می‌شود. از یک سو، مفید است زیرا این مفهوم به گونه گسترده ای مورد استفاده قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، این مفهوم فاقد وضوح است و بحث علمی درباره آن را دشوار می‌کند (STOBBELA, PEDROLI, 2010, 323). در لغت نامه دهخدا نیز در بیان ریشه و اصل واژه هویت، لفظ «هو» آورده شده است و هو خود پنهانی مشاهده آن غیر را درست نیاید، تعریف شده است. (دهخدا، ۱۳۷۲: ۲۰۸۴۷) باتوجه به اینکه از مهم ترین عوامل هویت دهنده انسان، باورها و اصول و ارزش های فرهنگی اش است، می‌توان گفت که معماری و شهر افزون بر آنکه خود واجد هویتی هستند که به گونه ای اصول شکل دهنده شان را بیان می‌کنند، در نمایش هویت طراح و سازنده و مالک خویش نیز ایفای نقش می‌کنند. به عبارت دیگر معماری و شهر بیانگر هویت جامعه عامل تمیز تمدن‌ها از یکدیگر هستند (نقی زاده، ۱۳۷۸، ۲۱). نگاه جدید به شهر و محیط‌های انسان ساخت، باعث می‌شود مرزهای علوم اجتماعی در این محدوده نیز گسترده شود و «هویت» به عنوان یکی از مهم ترین عوامل ادراک شهر، نقش بسزایی را در شناخت شهروندان از شهر بر عهده داشته باشد. اتصال تاریخی به گذشته در قالب استفاده از فرمهای آشنا، ساده ترین راه حلی است که در بدو طرح مسأله، کاربردی می‌شود. ضمن در نظر داشتن جنبه‌های مثبت این رویکرد بایستی توجه داشت که صرفاً استفاده از فرمهای تاریخی نمیتواند بازگوکننده جنبه‌های گوناگون هویتی در شهر باشد، بلکه اقدامات شکلی، بخشی از راهکارهای تداوم هویت در شهر است (آتشین بار، ۱۳۸۸، ۴۵). با توجه به گرایش هایی که در جامعه از راه فن آوری های نو ایجاد شده است، هویت جدید باید با تاریخ شهری با ارزش و شخصیت مکان ها با عناصر ویژه ای که باعث ایجاد شهرک ها شده است، مرتبط باشد. ساختار طبیعی، روح محل، انسجام فضایی، میراث موجود و عناصر معماری که (با هم) زمینه این ایجاد هویت را تشکیل می‌دهند، وجود داشته باشد (Enache, Craciun, 2013, 313). ضرورت هویت در فضاهای عمومی شهری غیرقابل انکار است. هویت، از دیدگاه اجتماعی، "منحصر به فرد بودن" یک شی را از دیدگاهها و اهداف بسیار متفاوت (یعنی شخصی، اجتماعی، اخلاقی و حتی

سیاسی) توصیف می‌کند. هویت شهری راهی برای نشان دادن مؤلفه‌های طبیعی، فرهنگی و اجزای سازنده شهر است. از راه مفهوم هویت مکان بحث می‌شود که یک مکان در واقع چگونه به نظر می‌رسد و کدام عناصر مشترک تصاویر فردی بیننده را از آن مکان شکل می‌دهند (Ziyae, 2018, 21). وقتی از هویت شهر صحبت می‌شود به چیزی رجوع می‌شود که در پس ظاهر و در بطن شهر نهفته است. در واقع زیبایی و زشتی شهر دلیل با هویت بودن شهر نیست. مهم این است که داخل شهر چه می‌گذرد. چه هنجارها و رفتارهایی در شهر به وقوع می‌پیوندد که به شهر هویت می‌دهد. هویت مکان معنا و خاطره مکان را در بر دارد و احراز هویت است که شهر را خاطره دار و معنادار و مکان ها را دارای حس مکان و روح مکان می‌کند (حبیبی، ۱۳۸۷). رف یک مطالعه جامع در مورد خصوصیات هویت مکان‌ها انجام داد. از نظر او، هویت یک نگرانی اساسی در زندگی روزمره ما است که به معنای ماندگاری و یگانگی اشیاء است. ر این اساس، هویت اجازه می‌دهد چیزی متفاوت از دیگران باشد. رف تصریح کرد که هویت یک مکان شامل سه مؤلفه به هم پیوسته از (الف) ویژگی های بدنی و ظواهر، (ب) فعالیت ها، و (ج) معنی و نمادها است. اجزای فیزیکی شامل هر یک از محیط های طبیعی (مانند زمین، کوه و دریاچه) یا ساخته شده توسط انسان (برای مثال ساختمان ها و خیابان ها) است که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را ارائه می‌دهند. فعالیت ها از وقایع، موقعیت ها و الگوهای عملکردی مکان تشکیل شده است در حالی که عوامل معانی از راه تجربیات و تعامل کاربران در یک مکان شکل می‌گیرند. (رف به نقل از Ziyae, 2018, 23). هویت منظر شهر که در واقع خصیصه ی شهری نامیده می‌شود، به عنوان هویت منحصر به فرد شهر که آن را از شهر دیگر متمایز می‌کند، نامیده می‌شود و ترکیبی از مناظر طبیعی و مناظر فرهنگی همانند تاریخ شهر و زندگی اجتماعی می‌باشد. هویت شهر، با شکل شهر تفاوت های اساسی دارد. شهرهای زیبایی که ممکن است هیچ عامل هویتی در آن دیده نشود یا سیمای شهری آن بسیار زشت و آشفته باشد ولی همبستگی‌های اجتماعی، باوری‌ها و کمک‌ها، شاکلی زیبا از درون آن شهر می‌سازد. وقتی از هویت شهر صحبت می‌شود به چیزی رجوع می‌کنیم که در پس ظاهر و در بطن شهر نهفته است و

غیرقابل پیش بینی و بسیار پویا و دارای ارتباط اندک با محلی شناخته می‌شوند (Butler, 2019, 272). با توجه به آنکه منظر شهر مفهومی است ارتباط دهنده بین انسان و محیط و با زندگی گذشته و حال او در ارتباط است و با بررسی ها دیدگاههای اندیشمندان در زمینه هویت و منظر شهر و مطالعات این پژوهش در جهت ارتقا هویت با استفاده از معیارهای منظر شهر می‌توان مدلی به شرح زیر (جدول ۲) ارائه نمود.

ممکن است هیچ ربطی به شکل و ظاهر شهر نداشته باشد. در واقع زیبایی و زشتی شهر دلیل با هویت بودن شهر نیست. مهم این است که داخل شهر چه میگذرد. چه هنجارها و رفتارهایی در شهر به وقوع می‌پیوندند که به شهر هویت می‌دهد (نصر، ۱۳۹۵). هویت معنا و تجربه را فراهم می‌کند، حس تعلق را توسعه می‌دهد منظر نشان دهنده تعامل پویا بین فرآیندهای فرهنگی و طبیعی تغییر در منظر تاریخی، محلی و تدریجی و درون ساختارهای منظر موجود صورت می‌گرفته. در عوض، تغییرات منظر معاصر غالباً تهدیدآمیز به نظر می‌رسد که به عنوان تحولات ناگهانی،

جدول ۲. چارچوب نظری پژوهش برگرفته از نظریات اندیشمندان

اندیشمند	معیارهای موثر
گردن کالن	هنر تناسبات / نظم میان عناصر محیطی / دیدهای پی در پی / توازن / تقارن / هماهنگی / انطباق
یوشی نوبا آشی هارا	مرز میان فضای داخل و خارج / ترکیب بندی / مقطع اولیه و ثانویه / وارونگی شکل و زمینه / رنگ / مصالح / نور
ریچارد هدمن	خیابان / میدانچه / ارتفاع ساختمانها / مقیاس شهر / فاصله بین ساختمانها / هماهنگی / سبک / تناسبات / بازشوها / تاریخی بودن / نمادین
پاول. دی. اسپرای ریگن	توپو گرافی / پستی و بلندی / شکل / پوشش گیاهی / الگوها / بافت و دانه بندی / مراکز فعالیت های خاص / نواحی تاریخی خاص / ساختار جامعه / حضور پذیری / ورودی / راه ها / چشم انداز
جک نسر	برنامه ریزی بصری / تصویر ذهنی ارزیابانه / فرم بصری / فرم ها / وضوح (خوانایی) / معنای نمادین / حضور پذیری / انطباق فضا با الگو
سایمون بل	خط - سطح - حجم / طبیعی بودن / جذابیت / آرامش / دلپذیر بودن / تنوع / وحدت

وجود می‌گذاشتند. بخشی از کالبد این شهرها نوساز و براساس الگوی مدرن شهرسازی، معماری و خانه‌سازی انگلستان ساخته شده بود، مانند ویلاهایی که فضای باز آن‌ها با پرچین‌ها و درختچه‌های سبز در هم تنیده بر روی فنس‌ها از بقیه خانه‌ها جدا می‌شدند و یادآور باغ شهرهای انگلیسی بود و بخش دیگر، آلونک‌ها و کپرها و حلیه‌آبادهایی بودند که کارگران شاغل در کنار استخراج نفت و مهاجران از روستاها و ایلات در آن جا مستقر شدند. سبک خانه‌سازی و خیابان‌سازی و طراحی سبز و حصارهای شهرک‌های نفتی مشابه یکدیگر و همگی مشابه شهرسازی منبعث از الگوی شهرهای مدرن انگلیسی بودند که بیش‌تر در باغ شهرهای آن زمان انگلیس و منبعث از ایده‌های «ابنزرهاوارد» مشاهده می‌شد. خانه‌ها بغل به بغل یکدیگر با حیاط و فضای سبز و حیاط خلوت همانند نمونه‌های اولیه خود در انگلستان ساخته می‌شدند. در این دوره انگلیسی‌ها الگوی «شرکت - شهرها»

• شهرک نفت خیز امیدیه

با کشف نفت در مسجدسلیمان، نظام شهرسازی و سکونت‌گزینی مردم در مناطق و شهرهای نفتی جنوب کشور دچار تغییرات اساسی شد. الگوی شهرنشینی، طراحی شهری و معماری جدید به تبع الگوی اجتماعی حاکم با تأکید بر نظام تمایز طبقات اجتماعی و بر پایه‌ی جدایی کامل محل سکونت و زندگی اتباع انگلیسی از ایرانی، شرکت نفتی‌ها از غیرشرکتی‌ها، رؤسا و مدیران از کارگران و کارمندان در این شهرها شکل گرفت ساخت تک‌خانه‌های پراکنده و بدون نظم و ترتیب خاص در مجاورت و همسایگی واحدهای مسکونی دیگر با استفاده از مصالح بومی و خشت و گل و چوب و حصیر و ... جای خود را به ساخت واحدهای مسکونی متعدد با ویژگی‌ها و مشخصات درونی نسبتاً مشابه در کنار یکدیگر سپرد. بدین ترتیب شهرهای نفتی پس از کشف نفت اغلب با دو بافت و ساخت فیزیکی و کالبدی کاملاً متفاوت پا به عرصه

است و بنا به اطلاعات موجود از سال ۱۳۷۹ هجری شمسی که زمین شناسان و مکتشفین به وجود ثروتهای زیر زمینی در این منطقه پی بردند و به دنبال آن منابع نفت و گاز استخراج شد و ساکنان محلی ضمن اظهار خوشحالی به لهجه لری گفتند که پس (امیدیه) یعنی برای زندگی کردن در این مکان امیدی وجود دارد و از آن به بعد امیدیه شد و ابتداء نوشتاری امیدیه را (عمیدیه) می نوشتند و سپس امیدیه شد (قاسمی، ۱۳۹۵، الف). این شهرک دارای منازل گروه بندی های گوناگون است که در شکل ۱ قابل مشاهده می باشد.

را به تدریج جایگزین الگوی آبادی ها و شهرهای «خودرو» کردند (قاسمی، ۱۳۹۵، ب). به غیر از مسجد سلیمان به عنوان شهر اول نفت و آبادان شهر دوم نفت، به تدریج شهرها و مکانهای دیگری نیز در روند شهرسازی و رشد و توسعه صنعتی ناشی از اکتشاف نفت در جنوب ایران جلوه گر می شوند، که همپای با ادامه تحولات در قطب قبلی نفت در جنوب، شروع به تحول و توسعه می یابند. (مهندسان مشاور پژوهش و عمران، ۱۳۶۵، ۲۴). شهر امیدیه بعد از اکتشاف نفت و گاز شکل گرفت و ابتداء به (سی برنج) معروف بوده

شکل ۱- محدوده منازل شرکت نفت شهرستان امیدیه

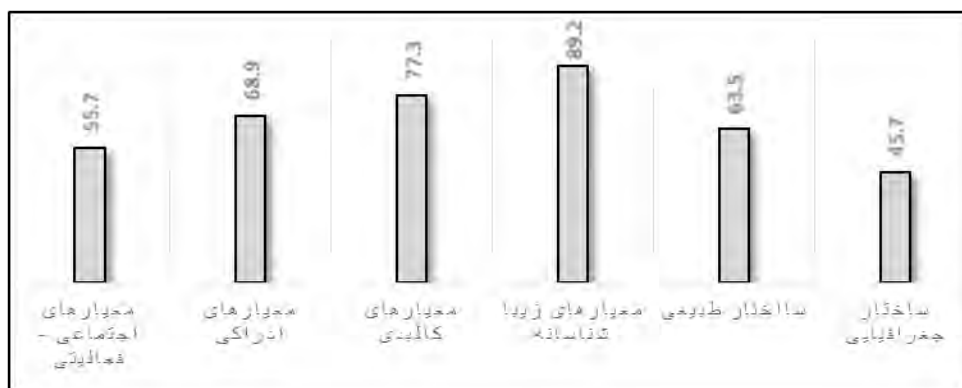
جدول ۳- تحلیل منازل محدوده امیدیه

نقاط مورد توجه	توضیحات	نوع خانه
<p>جنس مصالح متناسب با محدوده پوشش گیاهی استفاده رنگ متناسب با اقلیم هماهنگی و تناسب با بافتهای کناری توجه به محصوریت فضا توجه به ترکیب بندی در بافت شهری دلبازی در فضاهای عمومی انطباق فضا با الگوی رفتاری توجه به پیاده مداری وجود وضوح و خوانایی در محیط تمایز در فرمها آرامش ذهنی در محدوده خط آسمان زیبا در محدوده</p>	<p>-دیوارها از جنس آجر جوش -خانه های تک طبقه با سقف های شیبدار -ایجاد جداره شفاف خیابان با فنس های نازک -وجود درخت در ورودی های هر خانه جهت ایجاد سرزندگی و تلطیف هوای ورودی -توجه به تناسبات یک در یک در خیابانها -استفاده از رنگ خاکی و سفید در بلوکها متناسب با اقلیم محدوده -محصوریت مناسب بلوکها با فضاهای شهری -وجود بافت شطرنجی و خوانا در محدوده</p> 	<p>چهارم</p>
<p>توجه به شکل زمین استفاده از مرغوبیت خاک موجود جنس مصالح ترکیب بندی فضاهای پر و خالی هماهنگی با محیط اطراف ایجاد حس وحدت سبکهای جدید در ساخت و ساز بازشوهای متنوع توجه به مقیاس انسانی و تناسبات دارای بافتهای درشت دانه وجود دیدهای متوالی و زیبا وجود جذابیتهای دیداری در فضاهای شهری حضور پذیری اقشار گوناگون و تعاملات اجتماعی در خیابانهای شهرک توجه به مسیر پیاده و پیاده مداری</p>	<p>-دو باغ در قسمت جنوبی و شمالی برای ایجاد سایه و هوای خنک -معايير بصورت شرقی و غربی -دارای بایرام -دیوارهای پیش ساخته -ستون گذاری از جنس چوب -فسه های زیبا جهت ایجاد فضاهای شفاف -وجود پوشش های گیاهی زیبا بین خانه ها جهت تلطیف هوا -وجود دیوارهای جداکننده با پوشش گیاهی</p> 	<p>پنجم</p>
<p>دلبازی در فضاهای عمومی و خصوصی وجود عناصر نمادین در محدوده وجود فرمهای دارای اهمیت وجود جذابیتهای محیطی رنگ مصالح توجه به پوشش گیاهی محصوریت در فضاهای شهری ترکیب بندی جداره ها با محیط توجه به خط آسمان تراکم های ساختمانی یک طبقه وجود عناصر تزئینی زیبا در جداره های شهری</p>	<p>-سقف شیروانی -استفاده از سنگ لاشه ومالات ماسه سیمان -دیوارهای بلوکی -معايير شرقی - غربی -بازشوی رو به شمال جهت تلطیف هوا -مصالح متناسب با اقلیم -وجود فضاهای باز متناسب با محیط -تورفتگی جهت سایه اندازی در بازشوها</p> 	<p>ششم</p>

<p>استفاده رنگ متناسب با اقلیم هماهنگی با محیط اطراف ایجاد حس وحدت سیکهای جدید در ساخت و ساز توجه به محصوریت فضا توجه به ترکیب بندی در بافت شهری دلبازی در فضاهای عمومی انطباق فضا با الگوی رفتاری توجه به پیاده مداری وجود دیدهای متوالی و زیبا وجود تمایز در فرمها آرامش ذهنی در محدوده</p>	<p>معیار شرقی غربی -ایجاد تناسبات یک در یک -محصوریت مناسب در معابر -ایجاد تناسبات و خط آسمان زیبا در محورهای حرکتی -وجود فضاهای پر و خالی -عدم وجود باز شو در معابر</p> 	<p>بافت شهری</p>
<p>استفاده از مصالح خاص توجه به فرهای شهری توجه به باز شوها تاکید بر تناسبات ترکیب بندی مناسب فضاهای پر و خالی انطباق فضا با الگوی رفتاری رنگ مصالح توجه به پوشش گیاهی توجه به مقیاس انسانی و تناسبات دارای بافتهای درشت دانه</p>	<p>-آجرهای استفاده شده با نام آجر لندنی -ضخامت دیوارها زیاد -معیار شرقی غربی -وجود طاقهایی زیبا در زیر شیروانی -ایجاد خط آسمان پلکانی -توجه به تناسبات حتی در باز شوها -استفاده از آجر زیبا در نما</p> 	<p>کاربری</p>
<p>استفاده رنگ متناسب با اقلیم هماهنگی با محیط اطراف ایجاد حس وحدت ترکیب بندی مناسب فضاهای پر و خالی انطباق فضا با الگوی رفتاری حضور پذیری اقشار گوناگون و تعاملات اجتماعی در خیابانهای شهرک توجه به مسیر پیاده و پیاده مداری آرامش ذهنی در محدوده خط آسمان زیبا در محدوده</p>	<p>-مصالح سنگ لاشه -سقف خانه ها شیروانی -پنجره ها رو به غرب برای در امان ماندن از نور آفتاب -وجود دیدارهایی با پوشش گیاهی جهت جداسازی فضا -استفاده از آجرهایی قرمز رنگ در محیط -پنجره های بیرون زده جهت ایجاد سایه اندازی فضاهای داخلی</p> 	<p>بافت شهری</p>

پرداخته شد و در جدولی (جدول ۳) ابتدا توضیح مختصری از انواع این بلوکها پرداخته شد سپس تاثیر هر معیار بر این بلوک ها با استفاده از نظر مردم محلی، متخصصین به نام شهرسازی و معماری مورد تحلیل قرار گرفته و سپس با استفاده از طیف پنج گزینه ای لیکرت هر معیار مورد ارزیابی قرار گرفت در زیر (شکل ۲) به جمع بندی بر اساس ارزیابی بدست آمده از روش دلفی بیان شده است که هر معیار و تاثیر آن بر هویت کلی این شهرک نفت خیز امیدیه بیان شده است.

در این شهرک، خانه‌های تک طبقه بوده و فعالیت‌های ورزش و بهداشتی در این محدوده دیده می‌شود از جمله بیمارستان و استادیوم، هم‌چنین، این محدوده به علت آنکه برای کارکنان و مدیران شرکت‌های نفتی طراحی شده است به مسیرهای پیاده توجه بسیار شده است. هم‌چنین، با توجه به برداشت‌های میدانی در این محدوده نقاط کلیدی و مهم و مورد توجه در نواحی مناطق این شهرک مورد بررسی قرار گرفت. همان‌گونه که در شکل ۱ قابل مشاهده است این شهرک به دسته‌بندی خانه‌ها و بلوک‌هایی متفاوت تقسیم شده است و با استفاده از معیارهای بیان شده در مبانی نظری پژوهش به تحلیل و بررسی هر یک از انواع بلوک‌ها

شکل ۲- مقدار تاثیر معیارهای منظر شهر بر هویت در شهرک نفت خیز امیدیه

نمونه‌گیری براساس فرمول کوکران با مقدار خطا ۰٫۱، تعداد ۹۶ عدد در نظر گرفته شده است. با تکمیل پرسش‌نامه و با استفاده از نرم افزار excel و بیان مقدار تاثیر هر یک از معیارها نسبت به یکدیگر اقدام به استخراج مقدار تاثیرگذاری مناظر این شهر در هویت شهرک امیدیه شد و در نهایت، مدل ارتقا هویت با استفاده از شاخص های منظر شهرهای نفت خیز جنوب (امیدیه) ارائه شد.

بحث و یافته‌های پژوهش

منظر از جمله مولفه های موثر در هویت شهر بشمار می‌رود، در شرایط امروز "هویت و منظر" شهر دو موضوع هم تراز و معادل یکدیگر تلقی می‌شوند. جهت ارتقاء هویت در شهر باید منظر و مولفه های آن بصورت همزمان مد نظر قرار گرفته شوند که پس از بررسی متعدد و مطالعه اندیشه صاحب نظران منظر، مولفه‌های طبیعی، مصنوع و انسانی آن به همراه معیارهای تاثیرگذار هر یک شناسایی و در این مطالعه لحاظ شده اند. در شهرک نفتی امیدیه به تبع سایر مناطق نفت خیز جنوب، وجود الگوی "شرکت-شهرها" که توسط انگلیسی ها و همزمان با استخراج نفت بنا نهاده شده است و تغییری که در الگوی شهرسازی و همچنین، معماری وضع موجود گذاشته اند، هویت جدیدی در این مناطق را بنا شده است که در نوع خود تاثیر به سزایی در مدرن شدن شهرسازی ایران داشته و دارای مشخصه های هویتی مخصوص به خود می‌باشد. در این پژوهش سعی شد ابتدا منظر و مولفه های آن مشخص شوند، سپس معیارهای هر مولفه منظر و در نهایت شاخص های تاثیرگذار بر معیارهای موثر منظر شهرک نفتی امیدیه بررسی شوند. با توجه به تنوع محله های مسکونی برای طبقات گوناگون کارکنان نفت و فضاهای عمومی مدرنی که برای آنها ایجاد شده بود، مقدار تاثیر شاخص های منظر در هر کدام از این محله‌ها و فضاها بررسی شد که در نهایت معیارهای زیباشناسانه، ساختار جغرافیایی، کالبدی، ادراکی و فعالیتی در آنها باعث ایجاد منظر و در نهایت، هویت شهری متفاوت و خاص با سایر مناطق شهر شده است. سبک خیابان

این نمودار نشان دهنده مقدار تاثیر بلوک‌ها نسبت به هر یک از معیارهای موثر است که در جدول ۲ بیان شده است. با توجه به این مهم‌ترین معیار منظر در ارتقا هویت معیار زیباشناسانه با ۸۹٫۲ درصد می‌باشد. در این شهرک نفت خیز این معیار شامل رنگ‌های موجود، مصالح، ترکیب بندی بازسوها، سبک‌های مورد استفاده در این محدوده می‌باشد که می‌توان از آنها در ایجاد شهرک‌های جدید به ارتقا هویت آن کمک کند می‌کند. معیارهای کالبدی در درجه دوم اهمیت با ۷۷٫۳ درصد در این شهرک قرار دارند و این معیار با توجه به مصاحبه های صورت گرفته سبب احیا هویت در بافت‌های قدیم و جدید می‌شود و با استفاده از مولفه هایی چون شکل بافت و دانه بندی های موجود، استفاده از میلان بومی و تاکید بر ترکیب بندی کف سازی، توجه به پوشش گیاهی محدوده، استفاده از آب نما و المان‌های هویت‌ساز در محدوده و توجه به نحوه نورچردازی در فضاهای خاص و عمومی کمک شایانی در این زمینه می‌شود.

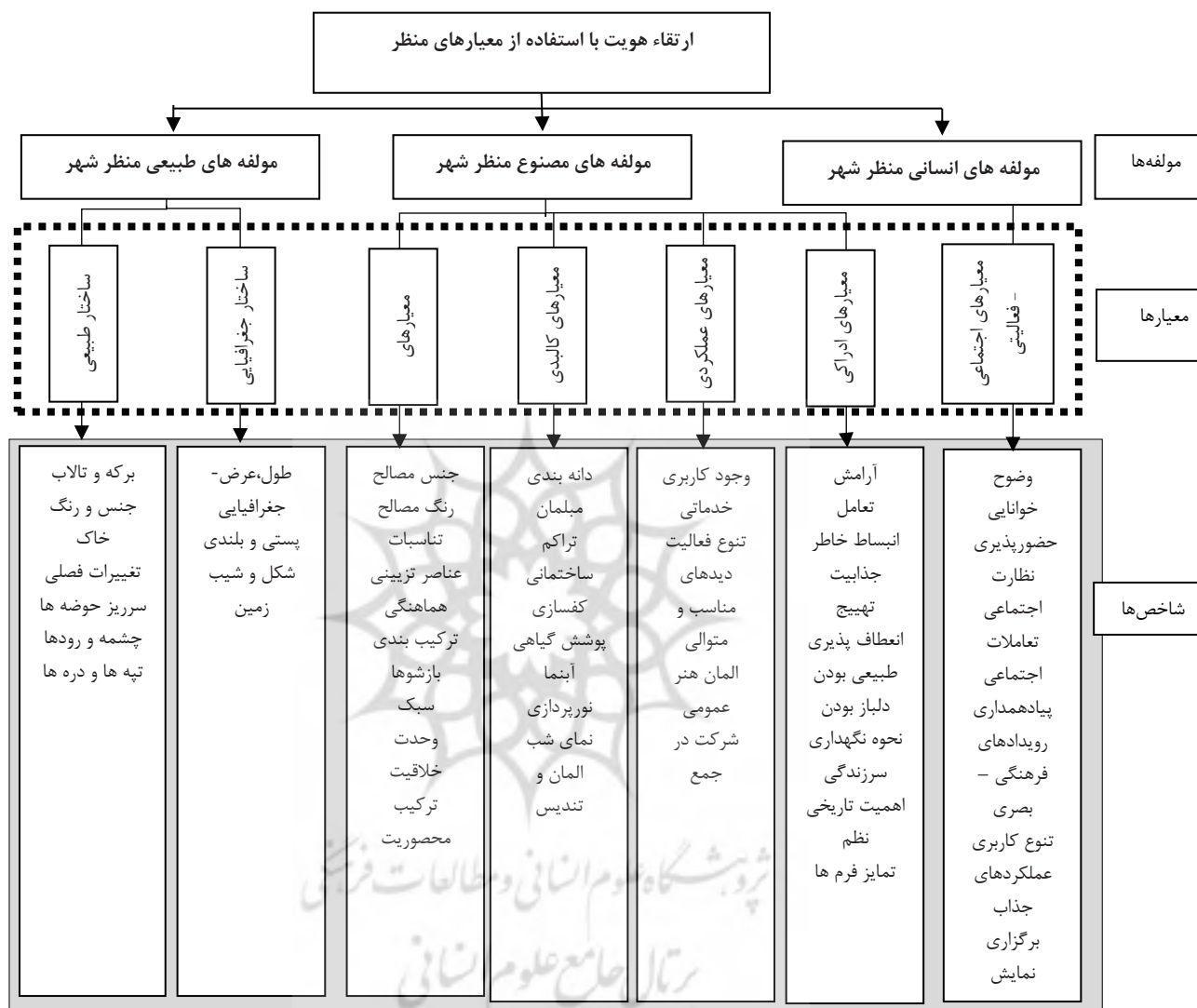
مواد و روش پژوهش

این پژوهش با روش توصیفی _ تحلیلی و مبتنی بر مطالعات اسنادی و نیز مشاهده میدانی انجام شده است. مبانی نظری پژوهش از راه مطالعات کتابخانه‌ای به دست آمده و شاخص‌های سنجش موضوع در جدولی به صورت مستند استخراج شده است. سپس شاخص‌های استخراجی در نمونه مورد مطالعه برداشت شده و عوامل مهم و تاثیرگذار منظر در احیا هویت شهرک امیدیه با تحلیل و بررسی منازل مسکونی و بافت شهری در هر محدوده با دیدگاه استفاده کنندگان از فضا و متخصصین شهرسازی و معماری (بالاخص معماران منظر) مورد صورت گرفت. در نهایت بر مبنای شاخص های بدست آمده، اقدام به طراحی پرسش‌نامه ای، توسط متخصصین مطرح در زمینه آماری براساس طیف ۵ گانه لیکرت شده که از مراجعه کنندگان و سکنه شهرک شهرک امیدیه در زمینه بررسی تاثیرگذارترین شاخص صورت گرفت. تعداد پرسش‌نامه‌ها در راستای معتبر بودن برای تحلیل بر اساس

شهرک می‌باشند. بر اساس تحلیل‌ها و بررسی‌های صورت گرفته می‌توان مدل زیر را برای ارتقا هویت این شهر ارائه کرد.

سازي، خانه سازي، فضاي سبز، حصارها و پرچينها، نوع مصالح و معماری همساز با اقليم، ايجاد فضاهای عمومی مدرن و ... از شاخص های تاثیر گذار منظر و در نهايت، هویت شهری این

جدول ۴- مدل ارتقاء هویت با استفاده از معیارهای منظر در شهرک نفت خیز امیدیه

- ۴- نورپردازی مناسب با توجه به هویت‌های موجود در شهر
- ۵- توجه به عناصر تزئینی موجود و استفاده از آنها برای ساخت و سازهای جدید
- ۶- استفاده مصالح مورد استفاده دارای هویت در محدوده
- ۷- ارتقا فضاهای باز و انعطاف پذیری موجود در محدوده
- ۸- ایجاد کاربری های خدماتی، عملکردهای جذاب در محدوده با توجه به هویت‌های موجود در محدوده
- ۹- ایجاد فضاهایی جهت برگزاری مراسم های خاص و توجه به فرهنگ محدوده

- بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته که در محله امیدیه صورت گرفت و هویت‌های موجود در منظر آن بیان شده است می‌توان از آنها بهره برد. در ادامه به ارائه راهکارهایی برای دستیابی محیطی پرداخته می‌شود.
- ۱- استفاده از ترکیب بندی و محسورتهای موجود در محدوده برای کاربری های جدید و طراحی در نما
  - ۲- احیا پوشش های گیاهی هویت‌مند موجود
  - ۳- طراحی میلمان، المان، آبنما با توجه به عناصر موجود در محدوده

۹- قاسمی، ایرج. ۱۳۹۵. (ب). نفت، شهرنشینی و توسعه شهری، تحولات کالبدی شهرهای نفتی مناطق نفت خیز جنوب، تهران، پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۵.

۱۰- کارمونا، متیو و همکاران، ۱۳۸۸، مکانهای عمومی فضاهای شهری، انتشارات دانشگاه هنر، تهران.

۱۱- کالن، گوردن. ۱۳۹۴. گزیده منظر شهری. ترجمه منوچهر طبیبیان، تهران، دانشگاه تهران، چاپ ششم.

۱۲- محمودی، سید امیر سعید. ۱۳۸۵. منظر شهری، مروری بر چند نظریه. مجله آبادی، (۵۳)، ۵۴-۵۹.

۱۳- مهندسان مشاور پژوهش و عمران. خرداد ۱۳۶۵. طرح جامع و تفصیلی شهر اهواز. کارفرما اداره کل مسکن و شهرسازی استان خوزستان.

۱۴- نسر، جک، ۱۳۹۳، تصویر ذهنی ارزیابانه از شهر، ت: مسعود اسدی محل چالی، چاپ اول، انتشارات آرمانشهر، تهران.

۱۵- نصر، طاهره (سپه). ۱۳۹۵. هویت کالبدی شهر، مفاهیم و نظریات. تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

۱۶- نقی زاده، محمد. ۱۳۸۷. ادراک زیبایی و هویت شهر در پرتو تفکر اسلامی. اصفهان، سازمان تفریحی فرهنگی شهرداری اصفهان.

۱۷- هدمن، ریچارد، ۱۳۸۴، مبانی طراحی شهری، ت:راضیه رضازاده و مصطفی عباس زادگان، چاپ چهارم، انتشارات دانشکاه علم و صنعت، تهران.

References

1- Butler, A., (2019). Changing landscape identity—practice, plurality, and power, Landscape Research, VOL. 44, NO. 3, 271–277.

2- Enache, C., & Craciun, C., (2013). The Role of the Landscape in the Identity Generation Process, Social and Behavioral Sciences, VOL 9, pp 309 – 313.

۱۰- توجه بیش تر به خط آسمان دارای هویت در محدوده

منابع و مأخذ

۱- آتشین بار، محمد. ۱۳۸۸. تداوم هویت در منظر شهری. مجله باغ نظر، (۱۲): ۴۵-۵۶.

۲- آشی هارا، یوشی نوبا، ۱۳۹۱، زیباشناسی منظر شهر، ت: فرح حبیب، چاپ اول، انتشارات دانشگاه علوم و تحقیقات، تهران

۳- بل، سایمون، ۱۳۹۴، منظر الگو، ادراک و فرآیند، ت: بهناز امین زاده، چاپ اول انتشارات دانشگاه تهران.

۴- حبیبی، سید محسن. ۱۳۸۷. حیات مدنی و حیات شهری. مجله هنرهای زیبا، (۷)، ۲۱-۳۳.

۵- حمیدی، ملیحه. ۱۳۷۶. استخوان بندی شهر تهران، جلد اول. تهران، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران.

۶- خدادادیان، فرشید. ۱۳۸۲. دومین شهر نفت خیز خاورمیانه. نشریه مشعل، (۲۵۳)، نیمه دوم شهریورماه، ۸۰-۸۷.

۷- دهخدا، علی اکبر. ۱۳۴۳. لغتنامه دهخدا، به کوشش محمد معین. شماره مسلسل ۱۰۴، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

۸- قاسمی، ایرج. ۱۳۹۵. (الف). تحولات اجتماعی شهرهای نفتی، تاریخ یکصد ساله نفت در مناطق نفت خیز جنوب. تهران، پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.

3- Stobbelaar, D., & Pedroli, B., (2010). Perspectives on Landscape Identity.

4- Ziyae, M., (2018). Assessment of urban identity through a matrix of cultural landscapes, Cities, VOL 74, pp. 21-31.